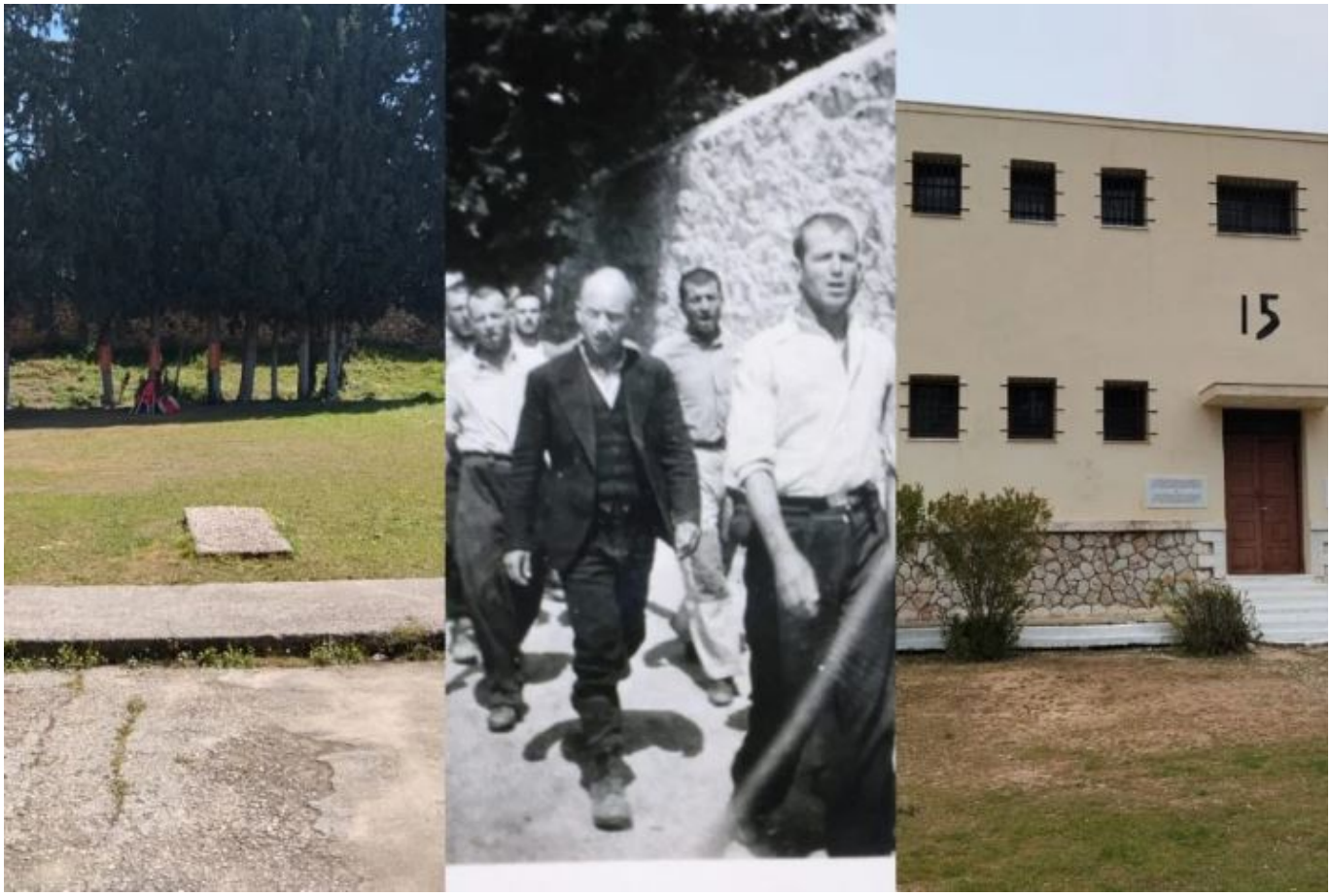
12 Μαΐου 2026

Γιατί η Αθήνα δεν έχει Μουσείο Εθνικής Αντίστασης 82 χρόνια μετά τη ματωμένη Πρωτομαγιά – Οι προσπάθειες 4 δήμων για τη διάσωση της ιστορικής αλήθειας

/ Αφιερώματα / Γενικά Θέματα

Πρωτομαγιά 2026. Ακριβώς 82 χρόνια από το 1944, από εκείνη τη ματωμένη μέρα, που οι ναζί κατακτητές φόρτωναν τους 200 πατριώτες, κυρίως κομμουνιστές, σε καμιόνια στο Χαϊδάρι και τους μετέφεραν στο Σκοπευτήριο στην Καισαριανή για να τους εκτελέσουν. Ήταν μία από τις τελευταίες θηριωδίες των Γερμανών πριν αποχωρήσουν από την Ελλάδα.

Του Στέλιου Μπαμιατζή

Το enikos.gr, με αφορμή τις συγκλονιστικές φωτογραφίες που αγοράστηκαν από την Πολιτεία – ιστορικά πλέον κειμήλια της Ελλάδας – ερευνά γιατί η Αθήνα, μία πρωτεύουσα η οποία αντιστάθηκε στους κατακτητές, έδωσε μάχες με τους ναζί,

άοπλες και ένοπλες, μία πόλη με πλήθος σημείων ηρωϊσμού, αυταπάρνησης και αγώνα κατά του φασισμού, δεν διαθέτει ως σήμερα, μουσείο Εθνικής Αντίστασης. Δηλαδή, έναν χώρο αναφοράς με συγκέντρωση ανεκτίμητων τεκμηρίων που βρίσκονται διάσπαρτα σε διάφορα σημεία.

Όσα μικρότερα μουσεία υπάρχουν, δεν είναι υπό την αιγίδα της Πολιτείας, αλλά τα "τρέχουν" οι δήμοι. Ένα στην Ηλιούπολη, ένα στη Νίκαια, όπου έλαβε χώρα το "Μπλόκο της Κοκκινιάς" και ένα στην Καισαριανή, ενώ στο Χαϊδάρι για χρόνια γίνεται προσπάθεια να δημιουργηθεί. Σημειώνεται επίσης ότι πριν από λίγους μήνες ο Δήμαρχος Αθηναίων Χάρης Δούκας εξέφρασε την άποψη ότι «η Αθήνα πρέπει να αποκτήσει επιτέλους ένα Μουσείο Εθνικής Αντίστασης» και πως θα στηρίξει με όλες του τις δυνάμεις αυτή την πρωτοβουλία.

Στο enikos.gr μίλησαν εκπρόσωποι των μουσείων, αλλά και ο Δήμαρχος Χαϊδαρίου Μιχάλης Σελέκος, οι οποίοι εξηγούν τι ακριβώς ισχύει με τα υπάρχοντα μουσεία, τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν και αντιμετωπίζουν, και κυρίως την αγωνία τους να μην χαθεί πολύτιμη ιστορική γνώση.

Μουσείο στο Χαϊδάρι

Το αίτημα του Δήμου Χαϊδαρίου είναι συγκεκριμένο: Να φτιαχτεί μουσείο εθνικής αντίστασης στο μπλοκ 15, στο κτίριο που υπάρχει σήμερα στο μπλόκο του στρατοπέδου και ήταν το κτίριο των μελλοθανάτων. Από εκεί, ξεκινούσαν για

εκτέλεση, και εκτός από τους 200 κομμουνιστές που θανατώθηκαν την Πρωτομαγιά του 44, έγιναν και πολλές άλλες. Να σημειωθεί, πως ο χώρος έχει χαρακτηρισθεί από το υπουργείο Πολιτισμού ιστορικός τόπος, τόπος θυσίας.

Τι συμβαίνει λοιπόν και δεν φτιάχνεται το μουσείο; «Μέχρι τώρα γίνονται πάρα πολλές επισκέψεις κυρίως από σχολεία όλων των βαθμίδων, συλλόγους και πολίτες που θέλουν να δουν τον χώρο. Τους γίνεται ξενάγηση. Το στρατόπεδο του Χαϊδαρίου ήταν το μεγαλύτερο. Λειτούργησε για έναν χρόνο από Σεπτέμβρη του 1943 μέχρι τέλη Δεκέμβρη του 1944 και πέρασαν πάνω από 22.000 κρατούμενοι. Κάποιες χιλιάδες εκτελέστηκαν και άλλοι πήγαν στα στρατόπεδα της Γερμανίας και της Πολωνίας.

Πρέπει η νέα γενιά να μάθει την ιστορία του τόπου, ειδικά τώρα με τις νέες συνθήκες και τη λήθη, που κάποιοι θέλουν να περάσουν. Πρέπει να διδασκόμαστε από την ιστορία. Γι’ αυτό θέλουμε ένα μουσείο επισκέψιμο.

Μπορούμε να συγκεντρώσουμε υλικό. Υπάρχουν πολλοί απόγονοι ανθρώπων που πέρασαν από το στρατόπεδο Χαϊδαρίου και έχουν πράγματα στην κατοχή τους. Πριν από περίπου 15 χρόνια κάναμε μια προσπάθεια να φτιάξουμε ένα μουσείο στο Παλατάκι και να μετεγκατασταθεί στο Μπλοκ 15 όταν λειτουργήσει. Τότε, υπήρχαν πάρα πολλοί που είπαν θα φέρουμε υλικά» λέει ο Δήμαρχος Χαϊδαρίου.

Δεν υπάρχουν αντιδράσεις
«Το πρόβλημα είναι η πρόσβαση, γιατί είναι μέσα στο στρατόπεδο. Δεν μπορεί λοιπόν να περνά και να διασχίζει κάποιος όλο το στρατόπεδο για να πάει στο μουσείο. Προσπαθούμε να βρούμε έναν δρόμο που θα οδηγεί εκεί, αλλά δεν θα περνά από μέσα. Φτάσαμε πρόσφατα κοντά στη λύση. Εάν την οριστικοποιήσουμε, τότε θα λειτουργήσει», τονίζει ο κ. Σελέκος.

«Οι τοίχοι είναι καλυμμένοι από μπογιές, τους έχουν βάψει. Σε 2η φάση θα έρθουμε σε επαφή ξανά με το υπουργείο και το πανεπιστήμιο, ώστε να γίνει αφαίρεση των πολλών στρωμάτων μπογιάς και να δούμε τι υπάρχει. Μηνύματα αγωνιστών, για παράδειγμα», συμπληρώνει.

Σχετικά με τις φωτογραφίες που ήρθαν στη δημοσιότητα ο Δήμαρχος Χαϊδαρίου λέει: «Μία φωτογραφία δείχνει τα καμιόνια που έφυγαν από το στρατόπεδο και είναι σε ένα δρόμο, εδώ πιο πάνω. Θέλουμε να κάνουμε μια έκθεση με τις φωτογραφίες, θα βοηθήσει πολύ την προσπάθειά μας. Το υπουργείο Πολιτισμού έχει συμφωνήσει να γίνει εκεί μουσείο.»

Για το μουσείο στην Αθήνα

Σχετικά με το ενδεχόμενο δημιουργίας μουσείου Εθνικής Αντίστασης στην Αθήνα τονίζει: «Να είναι της αντίστασης. Όχι να ξεπλύνει διάφορους οι οποίοι ήρθαν μετά την απελευθέρωση ή κατά τη διάρκεια της κατοχής, δεν είχαν καμία δράση και εμφανίστηκαν μετά ως αντιστασιακοί. Μην ξεχνάμε ότι ταυτότητα αντιστασιακού και συντάξεις πήραν και συνεργάτες των Γερμανών και όχι αγωνιστές».

Ερωτηθείς αν τον ανησυχεί κάτι τέτοιο, απαντά: «Πρέπει να γίνει σε συνεργασία με την Πανελλήνια Ένωση Αγωνιστών Εθνικής Αντίστασης (ΠΕΑΕΑ), με προϋποθέσεις, ώστε να εξυπηρετηθεί ο πραγματικός σκοπός του. Την ανάδειξη της Εθνικής Αντίστασης στη χώρα μας. Μπορεί να το στρογγυλέψουν πολύ. Υπάρχει ενδιαφέρον της νέας γενιάς. Κάποιοι θέλουν να διαγραφεί η ιστορία, να αλλάξει.

Ένας από τους 200 είχε γράψει σε σημείωμα: Ο άνθρωπος που παλεύει για τα ανώτερα ιδανικά δεν πεθαίνει ποτέ. Οι ιδέες παραμένουν. Σήμερα βλέπουμε τις μορφές των 200. Και είναι σαν να μας κοιτάζουν κι αυτές και να λένε, εντάξει κάτι κάναμε κι εμείς, αφήσαμε μια παρακαταθήκη.»

Η “περιπέτεια” του μουσείου Καισαριανής

Ο Κώστας Γαβριλάκης, υπεύθυνος του μουσείου στην Καισαριανή εξηγεί ότι ο χώρος εγκαινιάστηκε στις 9 Μαΐου του 2016, λέγοντας ότι δεν ήταν εύκολο να γίνει ούτε καν το μνημείο. «Αυτό φτιάχτηκε το 2005. Διότι ο χώρος ήταν ιδιοκτησία της Σκοπευτικής Ομοσπονδίας. Αν και το 1984 αναγνωρίστηκε ως ιστορικός τόπος, επί Μελίνας Μερκούρη, το μνημείο έγινε 21 χρόνια μετά. Το 2008, πάλι, τον Μάιο, σχολεία και δημότες καταλαμβάνουν τον χώρο, που φτιάχτηκε το 1910 και ήταν στάβλος. Το 2014 ολοκληρώθηκε ως υποδομή – κτίριο και το 2016 πάρθηκε η απόφαση να γίνει το μουσείο ΕΑΜικής – Εθνικής Αντίστασης».

Γιατί ΕΑΜικής αντίστασης; τον ρωτάμε. «Διότι στην Καισαριανή οι οργανώσεις που συμμετείχαν, αλλά και σε όλες τις ανατολικές συνοικίες ήταν το ΕΑΜ, ο ΕΛΑΣ κι η ΕΠΟΝ. Πριν, ήταν η Εθνική Αλληλεγγύη. Το μουσείο λοιπόν είναι έτσι δομημένο, με ό,τι έγινε σε αυτές τις περιοχές.

Υπάρχουν δύο από τα πολυβόλα που χρησιμοποιούσαν οι Γερμανοί στις εκτελέσεις. Υπάρχουν βλήματα σφαίρες από τον τόπο εκτέλεσης. Προσωπικά αντικείμενα εκτελεσμένων και από τους 200. Υπάρχει όμως και μία αίθουσα, αφιερωμένη στην

Ηρώ Κωνσταντοπούλου, με έπιπλά της και πολλές φωτογραφίες. Αφιερωμένη στους νεκρούς εκτελεσμένους, τους κάτω των 20 ετών, όπως ο αδελφός του Μανόλη Γλέζου, ο Νίκος».

Με βάση τις φωτογραφίες με τους 200 εκτελεσθέντες, όπως τονίζει, άρχισε μία μεγαλύτερη έρευνα σε βάθος για αυτούς τους ανθρώπους. Να προστεθούν βιογραφικά, προσωπικά στοιχεία. «Τόσο καιρό που μας ρωτούσαν παιδιά για τη στάση τους, “πού το ξέρετε κύριε Κώστα”, τους λέγαμε από μαρτυρίες. Τώρα όμως, τους πάμε στο σημείο που τραβήχτηκαν οι φωτογραφίες και

σει τις
νήκουν,

Τι λέει για τη δημιουργία μουσείου στην Αθήνα
«Κακώς που σε μία πόλη σαν την Αθήνα, δεν υπάρχει μουσείο Εθνικής Αντίστασης. Είναι αδιανόητο, τόσα πράγματα έγιναν την περίοδο της γερμανικής κατοχής. Το μόνο πρόβλημα είναι τι θα περιέχει αυτό. Να αποτυπώνει την ιστορική πραγματικότητα. Κακώς τόσα χρόνια ιστορικοί τόποι δεν έχουν πάρει την αξία τους. Το σπίτι της ΕΠΟΝ στους Αμπελόκηπους. Ρημάζει. Το Κάστρο του Υμηττού…» λέει ο κ. Γαβριλάκης.

Σημειώνεται ότι το μουσείο έχει υψηλή επισκεψιμότητα, καθώς τον Μάρτιο πέρασαν το κατώφλι του 10.000 άτομα, εκ των οποίων περίπου 1.500 μαθητές. Ο χώρος είναι ανοιχτός τις καθημερινές από τις 9 το πρωί ως τις 14.00 και από τις 17.00 – 20.00. Τα Σαββατοκύριακα και τις αργίες, από τις 10.00 – 20.00.

Στην Ηλιούπολη των “μπλόκων”

Το 2010, στις 27 Σεπτεμβρίου έγιναν τα εγκαίνια του μουσείου στην Ηλιούπολη, υπό την την αιγίδα του δήμου. Ξεκίνησε ως μία πρωτοβουλία μερικών ανθρώπων που έπεισαν την τότε δημοτική αρχή το 2010 να γίνει ένα κτίριο που είχε παραχωρηθεί, μουσείο. Το είχε ζητήσει ο Δημήτρης Κιντής και επί δημαρχίας Αναγνώστου ξεκίνησε.

Η Ηλιούπολη των 4.000 κατοίκων στην Κατοχή, ανέπτυξε ισχυρό αντιστασιακό κίνημα, με αντίποινα – μπλόκα των Γερμανών, νεκρούς σε αυτά, αλλά και

συμμετοχή σε μάχες του ΕΛΑΣ με τους ναζί και συνεργάτες τους.

Ο Περικλής Καπετανόπουλος, ιστορικός, δημοσιογράφος και επιμελητής του μουσείου αναφέρει: «Αξιοποιήσαμε όσους αντιστασιακούς προλάβαμε ζωντανούς. Μίλησαν μαθητές μαζί τους, οπότε διασώθηκε μνήμες και μαρτυρίες. Το μουσείο μας έχει εκθέματα από όλη την Ελλάδα και την Ηλιούπολη. Από Έβρο και Φλώρινα, μέχρι Θεσσαλία, Πελοπόννησο και Κρήτη.

Από την κήρυξη του πολέμου με την Ιταλία και τη μάχη της Κρήτης, με το 731 ύψωμα, οπλισμό της εποχής, στολές. Και στον 1ο όροφο η Εθνική Αντίσταση. «Εθνική Αλληλεγγύη», Εργατικό ΕΑΜ, ΕΛΕΣ, ΕΑΜ, ΕΛΑΣ, τις διαδηλώσεις στην

μη, δύο
ιταλικό

Οι σκέψεις για μουσείο στην οδό Σανταρόζα

Ο ίδιος ξεκαθαρίζει ότι δεν έχει αντίρρηση για τη δημιουργία μουσείου στην Αθήνα. «Υπήρχαν σκέψεις για ένα κτίριο στη Σανταρόζα. Εδώ και 30 χρόνια το είχαν προτείνει οι αντιστασιακές οργανώσεις. Δεν βλέπω να προχωράει για διάφορους λόγους. Η πρόταση πάντως είναι καλή. Θα έλεγα, να είναι υπό την αιγίδα των αντιστασιακών οργανώσεων και του Δήμου Αθηναίων και να "συμπληρώνεται" από τα πέριξ μουσεία», προτείνει.

Το μουσείο στην Ηλιούπολη έχει υψηλή επισκεψιμότητα, καθώς από τον Οκτώβριο μέχρι τα Χριστούγεννα πέρασαν τις πύλες του χιλιάδες παιδιά.

Είναι ανοιχτά καθημερινά από τις 8 έως τις 15.00, ενώ το Σαββατοκύριακο λειτουργεί 10 με 14.00.

ΟΙ
ΑΝΤΑΡΤΕΣ
ΤΗΣ XIII
ΜΕΡΑΡΧΙΑΣ
ΤΗΣ ΡΟΥΜΕΛΗΣ

Η αιματοβαμμένη Νίκαια

Με έντονη αντιστασιακή δράση την περίοδο 1941-1944, η Νίκαια πλήρωσε εκ μέρους των Ναζί κατακτητών και των Ελλήνων συνεργατών τους δωσίλογων και ταγματασφαλιτών βαρύτατο φόρο αίματος. Η ύπαρξη Μουσείου Εθνικής Αντίστασης στον Δήμο Νίκαιας-Αγ. Ι. Ρέντη αποτελεί, πέρα από όλα τα άλλα, την εκπλήρωση του ηθικού χρέους απέναντι στους αγωνιστές της Εθνικής Αντίστασης

και τους εκτελεσμένους των Μπλόκων όλων των αιματοβαμμένων μαρτυρικών πόλεων.

Στον χώρο του Μουσείου φιλοξενούνται πλήθος ιστορικών κειμηλίων και αρχειακού υλικού, αλλά και το ιστορικό αρχείο με τις αγωγές και τα δικόγραφα δημοτών της Νίκαιας κατά του Γερμανικού Δημοσίου (1997-2002). Υπάρχει η σημαία του 34ου Συντάγματος του ΕΛΑΣ, δείγματα στρατιωτικής εξάρτυσης και οπλισμού των ανταρτών του ΕΛΑΣ, στρατιωτικό υλικό, φωτογραφίες αγωνιστών και ηγετικών μορφών της Αντίστασης, φωτογραφικό υλικό του ΕΛΑΝ, σπάνια χαρτογραφικά δεδομένα, εφημερίδες της Κατοχής, εκδόσεις του αντιστασιακού τύπου, παρτιτούρες τραγουδιών της Αντίστασης, το καταστατικό της ΕΠΟΝ, πολύγραφος, κατοχικό ραδιόφωνο, κούκλες από το κουκλοθέατρο του βουνού, φωτογραφίες της Εθνικής Αντίστασης του Σπύρου Μελετζή και άλλα.

Στο Μουσείο πραγματοποιούνται ξεναγήσεις και μουσειοπαιδαγωγικά προγράμματα προσαρμοσμένα στο ηλικιακό επίπεδο του κάθε κοινού. Απευθύνονται σε σχολικές ομάδες, συλλόγους και φορείς.

<span data-mce-type="bookmark" style="display: inline-block; width: 0px;

overflow: hidden; line-height: 0;" class="mce_SELRES_start">
enikos.gr